

PAPER DETAILS

TITLE: Okullarda Yürütölen Okuma Projelerine Elestirel Bir Bakis

AUTHORS: Atilla DILEKÇI

PAGES: 124-135

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2514192>

A Critical Perspective on Reading Projects Implemented in the Schools

Atilla Dilekçi

Ministry of National Education

dilekciatilla@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5393-9570

ABSTRACT

This research aims to evaluate reading projects implemented in schools. Case study method was used in the research. The projects were obtained from Ministry of National Education (MNE). The documents of 61 projects obtained were analyzed through content analysis. It was determined that the projects were prepared mostly for secondary school students. Moreover, it was found that the highest level of participation was from secondary schools. Almost all the projects are aimed at students; however, the minority of them addressed to teachers and parents. Since the majority of projects are school projects, they are limited with one school. It was found that the number of projects at the provincial and country level was inadequate. Various books and the ones on 100 Basic Pieces list were given to elementary, secondary and high school students. Furthermore, the books to be read in certain projects were determined based on personal preferences. Within the scope of the projects, it was determined that activities such as reading activities, book clubs, drawing pictures, reading exam, drama, interview, book-telling, watching movies, panel, interview with the author, question-answer, writing, preparing board, commentary of a book, vocalizing books and book presentation were performed.

Keywords: Reading projects, reading activities, book.

Reading skill is a skill that is acquired by students in the first and second grades of elementary schools at a basic level. However, it requires an effort toward the whole of school life to achieve from the basic reading level to a profound reading level. Indeed, studies regarding reading have been carried out in elementary, secondary and high school education levels. This effort towards reading is not only limited to lessons; instead, it continues in school curricula, competitions and activities.

The word ‘project’ has been a concept that has come to our ears in the recent days. This concept is defined by TDK (2022) as “a draft of a scientific study that has been taken into the plan and program in advance in different fields, the cost of which has been computed, approved by the governing bodies of institutions and organizations, and accepted to be conducted on behalf of private institutions or the state in the short and long term”. Although each project has its own structure, the basic rationale underlying a project is the same. Every project emerges from a need. In this regard, the need can be considered as a problem and includes actions to be taken to resolve the problem. As for the concepts of project and reading, the following definition can be raised for reading projects: Reading projects refers to the set of planned and programmed studies carried out to provide reading culture to the participants by ensuring that they are integrated into the reading processes.

Students’ academic life is built on their ability to read (Oyeronke, 2009). It has been acknowledged that there is a

Received : June 29, 2022
Revised : September 27, 2022
Accepted : October 17, 2022

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2022, 10(2), 124-135
Research in Reading & Writing Instruction,
2022, 10(2), 124-135
<https://doi.org/10.35233/oyea.1137588>

relationship between students' reading skills and academic achievement (Acıyan, 2008; Gallik, 1999; Karatay and Dilekçi, 2020a; Karatay and Dilekçi, 2020b; Sallabaş, 2008). This basic skill is considered as a key skill (Kim and Anderson, 2011). However, it may be said that reading skill is the basis of a number of new learning fields as literacy that expands the meaning and limits. Therefore, classroom teachers in elementary schools, Turkish language teachers in secondary schools and Turkish language and literature teachers in high schools carry out various studies in the courses. Certain efforts have been made to have students acquire reading skills through projects out of course times.

Projects have recently been conducted in different fields and schools for various purposes. Among the most common projects are reading projects. It has been thought that it was of importance to determine what the reading projects implemented in school are, who they are aimed at, what studies are carried out and which works are read.

The objectives of the reading projects are to raise awareness about reading, to teach students that reading can be anywhere and at any time, to make them acquire reading habit, to raise them as individuals who are engaged in literature and have had appetite for literature. To sum, the purpose of these projects in general is to have the students acquire reading habit and culture. To this end, it is aimed to integrate students and parents into the reading process.

In addition to intending to gain reading habit, attempts are made to improve reading skills as well. Through all these reading-based activities, students are aimed to develop interpreting and analyzing skills. Students are encouraged to develop speaking skills before the public by enabling them to share their ideas on books.

Another important factor in reading projects is the books to be read. As a matter of fact, the books presented to students have an influence on their acquisition of reading culture (Haris, 2008; Schirmer and Lockman, 2001; Wutz and Wedwick, 2005) since high quality and appropriate books with artistic and aesthetic values increase students' engagement in reading (Yilmaz, 2014). The determination of the works that are read within the scope of reading projects can contribute to the discussions in the literature regarding the selection of books.

In the literature, no study on reading projects has been encountered. It was determined that there was a research on reading competitions organized in schools (Balyemez, 2013). It was thought that it was important to determine what the reading projects organized in schools were, who the projects were aimed at, which studies were carried out and which literary works were read.

The significance of extracurricular studies in the students' acquisition of reading habit and culture has been acknowledged. Reading projects are needed for the concept of reading to be put on the school agenda and for students, teacher and parents to participate in certain studies based on reading. It is aimed to know what reading projects are and what activities are carried out within the scope of these projects and to examine the projects in order to gain insight about them. Thus, in the light of the information obtained from these projects, it is intended to guide such studies to be conducted in schools.

Method

Model

The current research was conducted through case study, one of qualitative research methods. Reading projects were used as research materials and 61 projects were examined by performing content analysis.

For content analysis, 2 experts determined criteria and an investigation form was developed for the analysis. Based on the criteria in the form, project texts were assessed and encoded into appropriate themes. Furthermore, what was done within the scope of the projects was determined.

Examined Materials

In this research, 61 reading project documents were used as a study material.

Data Collection

Project texts were obtained from the Directorate of National Education.

Data Analysis

Project texts were analyzed by content analysis. For content analysis, criteria were determined by 2 experts and a review form was created. Project texts were evaluated according to the criteria in this form and coded into appropriate themes.

In order to ensure the reliability of the research, two experts analyzed the data separately. Then the experts compared their results. It was determined that the obtained results were similar at a rate of .91 percent. For the different

results, the experts evaluated the data together and coded the data by reaching a consensus.

Ethical Statement

Ethics committee approval was not required since the document was examined in the study. Ethical rules were followed in all processes of the research.

Findings

Quantitative Information on Reading Projects and Target Audience of the Projects

It was found that there were 14 projects in elementary schools, 28 for secondary schools and 19 projects for high schools. 18 elementary schools, 28 secondary schools and 20 high schools participated in these projects. It was determined that 56 of the projects were implemented at school level, 3 at provincial level and 2 at national level.

In the research, 59 projects were determined to be aimed at students, 3 at students and parents and 1 at students and teachers. It was found that 1271 students, 65 parents and 20 teachers participated in the projects in elementary schools; 5267 students and 83 parents in secondary school projects and 2142 students and 28 teachers in the projects in high schools.

Books Read in Reading Projects

It was determined that 33 books were read in elementary school projects, 87 books in secondary school projects and 49 books in high school projects. Moreover, 100 Basic Pieces were read in numerous projects. Apart from these, books to be read in certain projects were determined based on personal preference.

Activities Under Reading Projects

Within the scope of the projects, it was determined that activities such as reading activities, book clubs, drawing pictures, reading exam, drama, interview, book- telling, watching movies, panel, interview with the author, question- answer, writing, preparing board, commentary of a book and book presentation were performed.

Conclusion and Discussion

In the research, it was determined that the projects were mostly addressed to secondary school students. Moreover, it was found that the highest level of participation in these projects was from secondary schools. Since students are learning to read at elementary school level, it can be said that the number of comprehensive project studies are less than other education levels. However, the number of projects at high school level may be considered relatively sufficient. The fact that the level of participation of high schools in projects is inadequate may be due to the fact that the schools and students prioritize university entrance exams.

It was revealed that almost all projects were prepared for students. Considering that projects are part of teaching, such studies addressing students are crucial. Reading projects should be benefited as complementary and supportive elements in cultural acquisition process. When looking at the number of students participating in reading projects, it can be said that this is inadequate.

One of the most important role models in making students acquire reading habits is the teacher (Acıyan, 2008). Nonetheless, the number of reading projects for teachers was determined to be relatively few. Indeed, teaching is a profession that requires intellectual skills. Therefore, teachers should be included in reading processes. It can be said that a teacher who reads will be the right role model for students.

Another factor playing a pivotal role in reading habit is the family (Acıyan, 2008; Clark, 2010; Doiron and Asselin 2011; Gaona and González, 2011; Oriogu, 2015; Ivey and Broaddus, 2001; Yılmaz, 2004). Parents are considered among the most important and effective models for students. The support offered to them through reading projects may be said to be inadequate. In order for reading projects to achieve their goals, they should be included in reading circles.

Within the scope of the projects, it was found that activities such as reading activities, book clubs, drawing pictures, reading exam, drama, interview, book- telling, watching movies, panel, interview with the author, question- answer, writing, preparing board, commentary of a book and book presentation were performed. Out- of- school book activities are effective in having students gain reading habits (Acıyan, 2008; Karatay and Dilekçi, 2020a; Karatay and Dilekçi, 2020b; Maden and Maden, 2018). With regards to projects, extracurricular book activities may have positive effects.

Okullarda Yürütülen Okuma Projelerine Eleştirel Bir Bakış

Atilla Dilekçi

Millî Eğitim Bakanlığı

dilekciatilla@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5393-9570

ÖZ

Bu araştırmada okullarda uygulanan kitap okuma projelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Projeler ildeki Millî Eğitim Müdürlüğünden temin edilmiştir. Elde edilen 61 proje dokümanı içerik analizine göre çözümlenmiştir. Araştırmada projelerin daha çok ortaokul öğrencilerine yönelik hazırlandığı belirlenmiştir. Yine bu projelere en çok katılımın ortaokullardan olduğu bulgulanmıştır. Projelerin hedef kitlesi çoğunlukla öğrencilere, az bir kısmının öğretmen ve velilere yönelik olduğu belirlenmiştir. Okuma projelerinin çoğu sadece bir okulda yürütülmüştür. İl ve ulusal düzeyde yürütülen proje sayısı sınırlıdır. İlkokul, ortaokul ve lise projelerinde öğrencilere okumaları için birbirinden farklı kitaplar ile 100 temel eser listesindeki kitaplar sunulmuştur. Bunun yanında bazı projelerde okunacak kitaplar kişisel tercihlere bırakılmıştır. Projeler kapsamında yapılan etkinliklere bakıldığında okuma etkinliği, kitap sohbeti, resim yapma, kitap sınavı, drama, söyleşi, kitabı anlatma, film izleme, panel, yazar ile söyleşi, soru-cevap yapma, yazı yazma, pano hazırlama, kitap yorumlama, kitap seslendirme ve kitap sunumu gibi çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Okuma projeleri, okuma etkinlikleri, kitap.

Okuma becerisi temel düzeyde ilkokul birinci ve ikinci sınıfta öğrencilere kazandırılan bir beceridir. Temel okuma düzeyinden derin okuma düzeyine ulaşmak için okul yaşamının bütününe yönelik bir çaba gerektirir. Nitekim ilkokul, ortaokul ve lise öğrenim kademelerinde okumaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Okumaya yönelik bu çaba sadece derslerle sınırlı kalmamakta okul programlarında, yarışmalarında ve faaliyetlerinde de devam etmektedir.

Öğrencilerin akademik yaşamı okuma becerisi üzerine inşa edilir (Oyeronke, 2009). Öğrencilerin okuma becerisi ile akademik başarıları arasında ilişki olduğu bilinmektedir (Acıyan, 2008; Gallik, 1999; Karatay ve Dilekçi, 2020a; Karatay ve Dilekçi, 2020b; Sallabaş, 2008). Bu temel beceri anahtar beceri olarak da ifade edilmiştir (Kim ve Anderson, 2011). Nitekim okuma becerisinin anlamı ve sınırları genişlemiş, okuryazarlıklar olarak birçok yeni öğrenme alanlarının da temeli olmuştur. Bu önemden dolayı ilkokullarda sınıf öğretmenleri, ortaokullarda Türkçe öğretmenleri, liselerde Türk dili ve edebiyatı öğretmenleri derslerde çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Dersler dışında projelerle öğrencilere okuma becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Proje kavramı günlük hayatımızda sıklıkla duyduğumuz bir kavram olmaya başlamıştır. Bu kavram TDK (2022) tarafından “Değişik alanlarda önceden plan ve programa alınmış, maliyeti hesaplanmış, kurum ve kuruluşların yönetim organları tarafından onaylanmış, kısa ve uzun vadeye bağlanarak özel kurum veya devlet adına gerçekleştirilmesi kabul edilmiş bilimsel çalışma tasarısı” şeklinde tanımlanmıştır. Her projenin kendine özgü bir yapısı

Geliş Tarihi : 29 Haziran 2022

Düzeltilme Tarihi : 27 Eylül 2022

Kabul Tarihi : 17 Ekim 2022

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2022, 10(2), 124-135
Research in Reading & Writing Instruction,
2022, 10(2), 124-135
<https://doi.org/10.35233/oyea.1137588>

olmakla birlikte temel mantıksal yapısı aynıdır. Her proje bir ihtiyaçtan ortaya çıkar. Bu ihtiyaç sorun olarak da düşünülebilir. Sorunun çözümüne yönelik yapılacak eylemleri içerir. Bununla birlikte şu soruların cevabının projede yer alması gerekir. Projenin amaçları nelerdir? Proje kimlere yöneliktir? Projenin uygulama adımları nelerdir? Projenin kapsamında yapılacak iş ve işlemler nelerdir? gibi soruların cevapları proje metnini oluşturur. Okuma ve proje kavramı bir araya geldiğinde okuma projeleri için şöyle bir tanım yapılabilir. Okuma projeleri; katılımcıların okuma süreçlerine eklenmesi sağlanarak onlara okuma kültürü edindirmek için yapılan planlı ve programlı çalışmalar bütünü şeklinde ifade edilebilir.

Okullarda farklı alanlarda ve çeşitli amaçlar için projeler yapılmaktadır. Bunlardan en yaygın olanları arasında okuma projeleri yer almaktadır. Bunlar öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik ders dışı faaliyetleri içerir. Böylece öğrencilerin okul dışı zamanlarında da okuma yapımlarının desteklenmesi amaçlanır.

Okuma projelerinin amaçları; okuma konusunda farkındalık oluşturmak, okumanın her yerde ve her zamanda yapılabileceğini öğrencilere öğretmek, okuma alışkanlığı kazandırmak, edebiyatla ilgilenen ve edebi zevk edinmiş öğrenciler olarak yetişmelerini sağlamak olarak sıralanabilir. Kısaca bu projelerin genel olarak amacı öğrencilere okuma alışkanlığı ve kültürü kazandırmaktır. Buna bağlı olarak öğrenci ve ailelerin okuma süreçlerine eklenmesi de amaçlanmaktadır.

Okuma alışkanlığı kazandırmayı hedeflemenin yanında okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik çaba içine girilir. Bütün bu okumaya odaklı etkinlikler ile öğrencilerin okuduğunu yorumlama ve analiz etme becerileri geliştirmeye çalışılır. Öğrencilerin kitaplar üzerine fikirlerini paylaşmaları desteklenerek topluluk önünde konuşma becerileri desteklenir.

Okuma projelerinde önemli bir diğer durum okunan kitaplardır. Nitekim öğrencilere sunulan kitaplar onların okuma kültürü edinmesini etkilemektedir (Haris, 2008; Schirmer ve Lockman, 2001; Wutz ve Wedwick, 2005). Çünkü sanatsal ve estetik değere sahip, iyi, kaliteli ve düzeye uygun kitapların öğrencilerin okuma isteğini artırmaktadır (Yılmaz, 2014). Okuma projeleri kapsamında okunan eserlerin belirlenmesinin kitap seçimleri ile ilgili alan yazındaki tartışmalara katkı sunulabilir.

Öğrencilerin okuma kültürü edinmesini öğretmenlerin çabası ve ailelerin rol model olması etkilemektedir (Acıyan, 2008; Arıcı, 2021; Padak ve Rasinski, 2007; Sarıkaya, 2018). Okuma projelerinde öğretmene verilen görev ve sorumluluklar; ailelerin okuma halkalarına nasıl katıldıkları önem arz etmektedir. Çünkü öğretmen okuma süreçlerinin birincil yürütücü olabilmektedir. Ayrıca okuma projelerinde ailelere düşen sorumluluklar da olabilmektedir. Bu görev ve sorumlulukların ne olduğunun bilinmesi okuma projelerine dair bir fikir edinilmesini sağlayacaktır.

Alan yazında okuma projeleri ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Okullarda yapılan okuma yarışmalarına (Balyemez, 2013) yönelik bir araştırma olduğu belirlenmiştir. Okullarda uygulanan okuma projelerinin ne olduğu, kimlere yönelik olduğu, hangi çalışmaların yapıldığı, hangi eserlerin okunduğunun belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmüştür.

Öğrencilere okuma alışkanlığı ve kültürü edindirmede ders dışında yapılan çalışmaların önemi bilinmektedir. Okumanın okul gündemine girmesi ve okumaya bağlı olarak öğrenci, öğretmen ve velilerin birtakım çalışmalara katılması için okuma projelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Okuma projelerinin ne olduğu ve bu projeler kapsamında neler yapıldığının bilinmesi ve bunlara yönelik fikir sahibi olmak için projelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece projelerden edinilen bilgilere göre okullarda yapılacak bu tarz çalışmalara yol gösterici olmak hedeflenmiştir. Bu araştırmada okullarda uygulanan okuma projelerinin nicelik ve nitelik bakımından değerlendirilmesi için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okuma projelerinin sayısı ve proje katılımcısı okul ve kişi sayısı ne kadardır? Projeler kimlere yönelik hazırlanmıştır?
2. Okuma projelerinde okunan kitaplar nelerdir?
3. Okuma projeleri kapsamında yapılan etkinlikler nelerdir?

Yöntem

Model

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yürütülmüştür. Durum çalışmalarında araştırma konusu ile ilgili etkenler üzerine odaklanılır. Konuya ilişkin bütün durumlar ortaya konur. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada okullarda yürütülen okuma projeleri dokümanlar üzerinde çok yönlü incelenmiştir. Bu projelerin nicelikleri ve nitelikleri değerlendirilmiştir. Böylece okullarda yürütülen projelerin neler olduğu, hedef kitlesi, proje katılımcıları, okunan kitaplar ve yapılan etkinlikler belirlenmiştir.

İncelenen Materyaller

Araştırmada çalışma materyali olarak okuma projeleri kullanılmıştır. Bunun için 61 proje metni temin edilmiştir. Bu

projelerden araştırma konusu ile ilgili olanlar araştırmada çalışma materyali olarak kabul edilmiş ve incelenmiştir.

Verilerin Toplaması

Araştırmada çalışma materyali olarak okuma projeleri kullanılmıştır. Bu proje metninin temin edilmesi için İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile görüşülmüş, araştırmanın amacı açıklanmıştır. Uygun görülerek ildeki okullarda uygulanan 61 proje metni temin edilmiştir. Verileri koruma kanunu ve etik ilkeler dolayısıyla il adı ve okul adları araştırmada belirtilmemiştir. Elde edilen proje metinleri araştırma sorularına ve belirlenen temalara göre incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Proje metinleri içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi için 2 Türkçe alan uzmanı ölçütler belirlemiş ve inceleme formu oluşturmuştur. Bu formdaki ölçütlere göre proje metinleri değerlendirilmiş ve uygun olan temalara kodlanmıştır. Bunun sonunda okuma projelerine yönelik niceliksel bilgiler ortaya konmuştur. Bunun yanında projeler kapsamında neler yapıldığı da belirlenmiştir.

Nitel bir araştırmada geçerliğin sağlanması için araştırmanın bütün süreçleri ayrıntılı kaydedilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada geçerliğin sağlanması için araştırmanın her aşaması kaydedilmiş ve verilere, bulgulara ulaşma süreci açıklanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğin sağlanması için iki uzman ayrı olarak verileri çözümlenmiştir. Ardından uzmanlar ulaştıkları sonuçları karşılaştırmıştır. “Güvenirlilik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı” formülü dikkate alınarak uzmanların ulaştıkları sonuçlar karşılaştırılmıştır (Miles ve Huberman, 1994, s. 12). Ulaşılan sonuçların yüzde .91 oranında benzeşik olduğu belirlenmiştir. Farklı bulunan sonuçlar için uzmanlar birlikte verileri değerlendirmiş ve görüş birliğine vararak verileri kodlamışlardır.

Etik Beyan

Araştırmada doküman incelendiğinden etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır. Araştırmanın bütün süreçlerinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamındaki etik kurallara uyulmuştur. “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır. Yazar araştırmayı tek başına yürütmüştür. Yazarın herhangi bir kimseyle çıkar çatışması yoktur.

Bulgular

Her bir araştırma problemi için elde edilen veriler analiz edilmiş, tablo hâline getirilmiş ve sıklıkları gösterilmiştir.

Okuma Projelerine Dair Sayısal Bilgiler ve Projelerin Hedef Kitle

Okullarda uygulanan projelerin sayısı, katılımcı kişiler ve sayıları, projelerin türü bilgileri tablolastırılarak verilmiştir. Öğretim kademelerine göre proje sayısı ve okullarda uygulanan proje sayısı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Öğretim Kademelerine Göre Proje Sayısı ve Okullarda Uygulanan Proje Sayısı

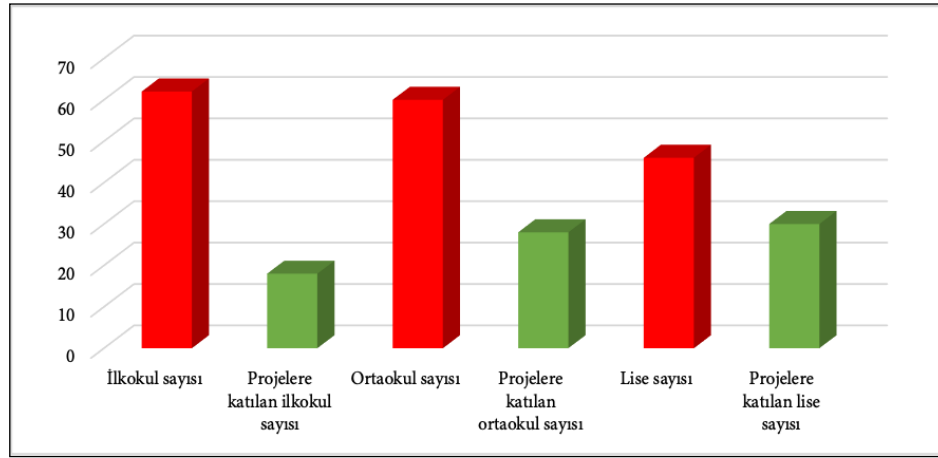
Proje ve okul bilgileri	İlkokul	Ortaokul	Lise
Okul sayısı	18	28	20
Proje sayısı	14	28	19

Araştırmada ilkokullar için 14, ortaokullar için 28 ve liseler için 19 projenin olduğu belirlenmiştir. Bu projelere 18 ilkokul, 28 ortaokul ve 20 lise katılmıştır. İldeki okul sayıları ve projelere katılan okul sayıları Şekil 1’de sunulmuştur.

Araştırmada kademeye göre projelere katılımın en yüksek olduğu okul türü liselerdir. Ardından projelere katılan okul türü ortaokullar olmuştur. Kurum sayısına göre projelere katılım oranının en düşük okul türü ilkokullardır.

Şekil 1

Öğretim Kademelerine Göre Projeler Katılan Okul Sayıları

Çalışma kapsamında incelenen projelerin farklı hedef kitlelere yönelik olduğu belirlenmiş ve bunlara ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Projelerin Hedef Kitlesine Dair Bilgiler

Projenin hedef kitlesi	İlkokul	Ortaokul	Lise
Öğrenci	11	26	18
Öğrenci ve öğretmen	1	0	0
Öğrenci ve veli	1	2	0
Veli	1	0	0
Öğretmen	0	0	1

Araştırmada 59 proje öğrenciler, 3 proje öğrenci ve veli, 1 proje öğrenci ve öğretmenlere yöneliktir. Sadece velilere yönelik 1 ve sadece öğretmenlere yönelik 1 projenin olduğu belirlenmiştir. Projelerin katılımcı gruplarına dair bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Projelerdeki Katılımcı Gruplara İlişkin Bilgiler

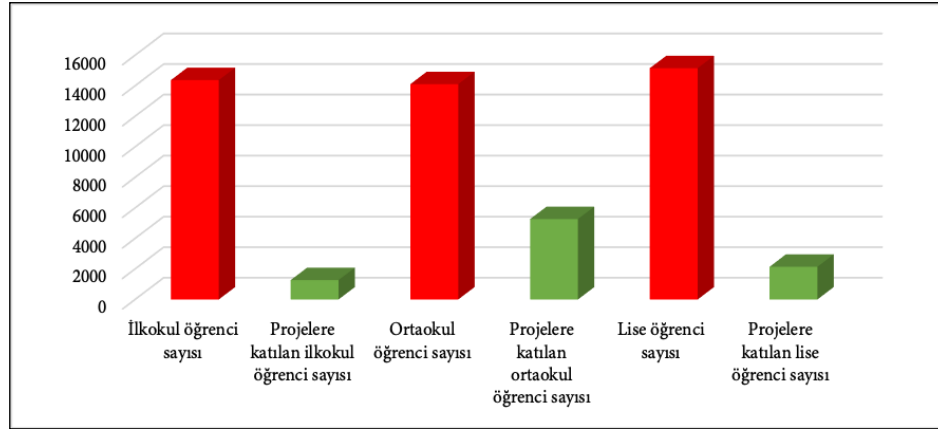
Proje katılımcı grupları	İlkokul	Ortaokul	Lise
Öğrenci	1271	5267	2142
Veli	65	83	0
Öğretmen	20	0	28

Araştırmada ilkokul projelerine 1271 öğrenci, 65 veli ve 20 öğretmenin katılımcı olduğu belirlenmiştir. Ortaokul projelerine 5267 öğrenci ve 83 veli katılımcıdır. Lise projelerine 2142 öğrenci ve 28 öğretmenin katılımcı olduğu belirlenmiştir. İldeki öğrenci sayılarının projelere katılan öğrencilere göre durumu Şekil 2’de sunulmuştur.

Kademelerde öğrenim gören öğrenci sayısına göre projelere katılımın en yüksek olduğu öğrenci grubu ortaokul öğrencileridir. Ardından projelere katılım oranının yüksek olduğu öğrenci grubu lise öğrencileridir. Projelere katılım oranının en düşük olduğu öğrenci grubu ise ilkokul öğrencileridir.

Şekil 2

Öğretim Kademelerine Öğrenci Sayıları ve Projelere Katılan Öğrenci Sayıları

Projelerin okul düzeyinde uygulananlarının yanında il genelinde ve ulusal düzeyde uygulananları da bulunmaktadır. Farklı okul seviyelerinde uygulama düzeylerine dair bilgiler Tablo 4'te sunulmuştur. Tabloda da görüldüğü üzere projelerin 56'sı okul düzeyinde, 3'ü il düzeyinde uygulanırken 2'sinin ulusal düzeyde yapıldığı belirlenmiştir.

Tablo 4

Projelerin Uygulama Düzeyleri

Projelerin düzeyi	İlkokul	Ortaokul	Lise
Okul	13	27	16
İl	1	1	1
Ulusal	0	0	2

Okuma Projelerinde Okunan Kitaplar

Okullarda uygulanan projeler kapsamında okunan kitaplara ilişkin bilgiler öğretim kademelerine göre sınıflanarak listelenmiştir. İlkokul projelerinde 33 kitabın okunduğu belirlenmiştir. Bu kitapların dışında 6 projede okunacak kitaplar kişisel tercihe bırakılmıştır. İlkokul projeleri kapsamında okunan kitaplar ve yazar bilgileri şu şekildedir:

Benim Zürafam Uçabilir - Mert Arık, *Ekmek Sırası* - Ülkü Duysak, *Alev Saçlı Çocuk* - Christine Nöstlinger, *Arif Nihat Asya'dan Seçme Şiirler* - Arif Nihat Asya, *Ben Kimim?* - Ülkü Duysak, *Canım Teyzem* - Özgür Sinan, *Çocuklar İçin 5 Sevgi Dili* - Gary Chapman ve Ross Campbell, *Dede Korkut Kitabı*, *Geçmişten Gelen Konuklar* - Bilgin Adalı, *Geliştiren Anne Baba* - Doğan Cüceloğlu, *Giyilemeyen Ayakkabılar* - Ülkü Duysak, *Gökdeniz Radyoda Kudüs* - Vildan Özdemir, *Güvercin Tahsin* - Melike Tamsoy, *Haritada Kaybolmak* - Vladimir Tumanov, *Hayal* - Melike Tamsoy, *Hayvanların Dostluğu* - Ülkü Duysak, *Işık Şöleni Ottava* - Vildan Özdemir, *İçimizdeki Müzik* - Sharon M. Draper, *Karagöz İle Hacivat*, *Karşı Pencere* - Sevim Ak, *Kedilerin Kaybolma Mevsimi* - Behiç Ak, *Levent: Hayvanları Bizden Koruma Günü* - Mustafa Orakçı, *Muzaffer Bey İle Necmiye Hanım* - Melike Tamsoy, *Niçin Aşı Oluruz?* - Özgür Sinan, *Nohut Adam* - Anıl Basılı, *Pilot Gökdeniz Roma* - Vildan Özdemir, *Samuray Gökdeniz: Tokyo* - Vildan Özdemir, *Sanat Peşinde Gökdeniz: Paris* - Vildan Özdemir, *Türkçe'de Deyimler*, *Vapurda* - Melike Tamsoy, *Yalnız Efe* - Ömer Seyfettin, *Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği* - Behiç Ak, *Yeni Bir Rehber Saraybosna* - Vildan Özdemir.

Araştırmada ortaokul projelerinde 86 kitabın okunduğu belirlenmiştir. Bunun yanında 3 proje kapsamında 100 temel eser okunmuştur. Bu kitapların dışında 4 projede okunacak kitaplar kişisel tercihe bırakılmıştır. Ortaokul projeleri kapsamında okunan kitaplar ve yazarlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Arkadaşıma Veda - Zülfü Livaneli, *100 Şatolu Çocuk* - Angela Nanetti, *Abartma Tozu* - Şermin Yaşar, *Anlatsam Film Olur* - Varol Yaşaroğlu, *Ayasofya'da Bir Gece Çalınan Taç* - Rana Demiriz, *Babaannem Geri Döndü* - Şermin Yaşar, *Benim Zürafam Uçabilir* - Mert Arık, *Beyaz Diş* - Jack London, *Osmanlı'da Astronominin Kurucusu: Ali Kuşçu* - Ayşenur Gönen, *Bir Küçük Osmanlı Vardı* - Hasan Nail Canat, *Bunun Adı Findel* - Andrew Clements, *Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler* - Süleyman Bulut, *Canım Arkadaşım* - Özgür Balpınar, *Charlie'in Büyük Cam Asansörü* - Roald Dahl, *Charlie'nin Çikolata Fabrikası* - Roald Dahl, *Çiçek Ekspresi* - Özgür Balpınar, *Çizgili Pijamalı Çocuk* - Johnne Boyne, *Çizmeli Kedi* - Charles Perrault, *Çocuk Kalbi* - Edmondo De Amicis, *Çocuklar İçin 5 Sevgi Dili* - Gary Chapman, Ross

Campbell, *Çocukluğum* - Maksim Gorki, *Çöplük* - Andy Mulligan, *Dedemin Bakkalı* - Şermin Yaşar, *Dersimiz Atatürk* - Turgut Özakman, *Doğaya Fısıldayan Çocuklar* - Luigi Ballerini, *Dometes Saçlı Kız* - Sevim Ak, *Dört Kardeşiler* - Gülten Dayıoğlu, *Dünyanın Merkezine Yolculuk* - Jules Verne, *Dünyanın Sonundaki Saat* - Yunus Meşe, *Ekosemelek Kuklaları İş Başında* - Saliha Nilüfer, *Eylül* - Mehmet Rauf, *Fadiş* - Gülten Dayıoğlu, *Gelecek Ekspresi* - Özgür Balpınar, *Geliştiren Anne Baba* - Doğan Cüceloğlu, *Gizli Bahçe* - Frances Hodgson, *Gökkuşağının Peşinde Miniko* - Mehtap Kabataş, *Gümüş Patenler* - Mary Mapes Dodge, *Hachiko* - Leslea Newman, *Haritada Kaybolmak* - Vladimir Tumanov, *İçimdeki Müzik* - Sharon M. Draper, *İnci* - John Steinbeck, *İnsan Ne ile Yaşar* - Lev Tolstoy, *Kayıp Defter* - Gülsevin Kırıl, *Kraliçeyi Kurtarmak* - Vladimir Tumanov, *Küçük Kara Balık* - Samet Behrengi, *Küçük Prens* - Antoine de Saint-Exupéry, *Kürk Mantolu Madonna* - Sabahattin Ali, *Lataşiba İki Kentin Arasında* - İrem Uşar, *Levent Balhesisir'de* - Mustafa Orakçı, *Levent Gaziantep'te* - Mustafa Orakçı, *Limon Kütüphanesi* - Jo Cotterill, *Masal Masal İçinde* - Ahmet Ümit, *Matilda* - Roald Dahl, *Melo* - Sevim Ak, *Mo'nun Gizemi* - Gülten Dayıoğlu, *Momo* - Michael Ende, *Mucize* - R. J. Palacio, *Nils ve Uçan Kaz* - Selma Lagerlöf, *Pal Sokağı Çocukları* - Ferenc Molnar, *Pinokyo* - Carlo Collodi, *Rüya Takımı* - Selcen Yüksel Arvas, *Rüzgârı Dizginleyen Çocuk* - Bryan Mealer ve William Kamkwamba, *Sadako* - Eleanor Coerr, *Sakız Sardunya* - Elif Şafak, *Salyangoz Avcıları* - Feyza Kartopu, *Sefiller* - Victor Hugo, *Sherlock Holmes* - Sir Arthur Conan Doyle, *Sindrella* - Charles Perrault, *Sinekli Bakkal* - Halide Edip Adıvar, *Siyer-i Nebi* - Osman Keskiöğlu, *Sol Ayağım* - Christy Brown, *Suna'nın Serçeleri* - Gülten Dayıoğlu, *Süper Gazeteciler* - Aytül Akal, *Şerife Bacı* - İsmail Bilgin, *Şimdiki Çocuklar Harika* - Aziz Nesin, *Şu Acayip Arılar* - Tarık Uslu, *Şu Acayip Şeyler Dizisi* - Tarık Uslu, *Tom Sawyer* - Mark Twain, *Uçabileceğini Hayal Edebilen Tavuk* - M. Hwang, *Uçan Sınıf* - Erich Kastner, *Ünsüz Youtuberın Günlüğü* - Miyase Sertbarut, *Yankılı Kayalar* - Ahmet Yılmaz Boyunağa, *Yanlışlıkla Dünyanın Öbür Tarafına Uçan Çocuk* - John Boyne, *Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği* - Behiç Ak, *Yeri Göğü İndirelim* - Özgür Balpınar, *100 Temel Eser*.

Araştırmada lise projelerinde 49 kitabın okunduğu belirlenmiştir. Bunun yanında 3 proje kapsamında 100 temel eser okunmuştur. Bu kitapların dışında 2 projede okunacak kitaplar kişisel tercihe bırakılmıştır. Lise projeleri kapsamında okunan kitaplar ve yazarlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Ağrı Dağı Efsanesi - Yaşar Kemal, *Beyaz Gemi* - Cengiz Aytmatov, *Bir Adam Yaratmak* - Necip Fazıl Kısakürek, *Bir Çift Yürek* - Marlo Margon, *Bostan ve Gülistan* - Sadi Şirazi, *Bozkır: Bir Yolculuk Hikâyesi* - Çehov, *Bülbülün Kırk Şarkısı* - İskender Pala, *Cemile* - Cengiz Aytmatov, *Çanakkale Mahşeri* - Mehmed Niyazi, *Çatı* - V. C. Andrew, *Çizgili Pijamalı Çocuk* - John Boyne, *Dede Korkut Hikâyeleri*, *Dedemin Bakkalı* - Şermin Yaşar, *Diriliş Neslinin Amentüsü* - Sezai Karakoç, *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* - Peyami Safa, *Dönüşüm* - Franz Kafka, *Efsane* - İskender Pala, *Fareler ve İnsanlar* - John Steinbeck, *Fatih Harbiye* - Peyami Safa, *Gün Olur Asra Bedel* - Cengiz Aytmatov, *Hayat Güzeldir* - Mustafa Kutlu, *İçimde Acım Var* - Saadetttin Ökten, *İnsan Ne ile Yaşar* - Tolstoy, *Kağrı* - Sabahattin Ali, *Kendini Keşfetmeye Var mısın?* - Doğan Cüceloğlu, *Kızılderili Masalları* - William Trowbridge Larned, *Kürk Mantolu Madonna* - Sabahattin Ali, *Memleket Hikâyeleri* - Refik Halit Karay, *Mihmandar* - İskender Pala, *Murtaza* - Orhan Kemal, *Okuduğun Kadarsın* - Cemal Nar, *Osmancık* - Tarık Buğra, *Palto* - Nikolay Gogol, *Peygamberler Tarihi* - Ahmet Efe, *Satranç* - Stefan Zweig, *Seçme Hikâyeler* - Ömer Seyfettin, *Sefiller* - Victor Hugo, *Sergüzeşt* - Samipaşazade Sezai, *Simyacı* - Paulo Coelho, *Son Kuşlar* - Sait Faik Abasıyanık, *Sultan Murat* - Cengiz Aytmatov, *Şeker Portakalı* - José Mauro De Vasconcelos, *Toprak Ana* - Cengiz Aytmatov, *Uzun Beyaz Bulut Gelibolu* - Buket Uzuner, *Uzun Hikâye* - Mustafa Kutlu, *Üç Zor Mesele* - İsmet Özel, *Vatan Yahut Silistre* - Namık Kemal, *Ya Tahammül Ya Sefer* - Mustafa Kutlu, *Yusuf ile Züleyha* - Nazan Bekiroğlu, *100 Temel Eser*.

Okuma Projeleri Kapsamında Yapılan Etkinlikler

Okullarda uygulanan projeler kapsamında yapılan etkinliklere ilişkin bilgiler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Projeler Kapsamında Yapılan Çalışmaların Okul Düzeylerine Göre Dağılımı

Etkinlik türü	Sayı			Etkinlik türü	Sayı		
	İlkokul	Ortaokul	Lise		İlkokul	Ortaokul	Lise
Kitap sohbeti	6	10	8	Soru-cevap yapma	-	2	-
Okuma etkinliği	6	7	5	Pano hazırlama	-	1	-
Kitap sınavı	2	4	1	Panel	-	1	2
Yazar ile söyleşi	1	2	-	Film izleme	-	1	1
Drama	2	-	-	Kitap çözümleme	-	-	2
Resim yapma	2	-	-	Kitap sunumu	-	-	1
Kitabı anlatma	-	2	-	Kitap seslendirme	-	-	1
Yazma çalışmaları	-	2	8				

İlkokul projelerine bakıldığında kitap sohbeti, okuma etkinliği, drama, resim yapma, kitap sınavı ve yazar ile söyleşi yapıldığı; en çok kitap sohbeti ve okuma etkinliğine yer verildiği belirlenmiştir. Ortaokullarda ise kitap sohbeti, okuma etkinliği, kitap sınavı, yazar ile söyleşi, kitabı anlatma, yazma çalışmaları, soru-cevap yapma, pano hazırlama, panel ve film izleme etkinliklerine yer verildiği; tıpkı ilkokullarda olduğu gibi en çok kitap sohbetine ve okuma etkinliğini içeren çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Lise projelerine bakıldığında ise kitap sohbeti, yazma çalışmaları, okuma etkinliği, panel, kitap çözümleme, kitap sınavı, kitap sunumu, film izleme ve kitap seslendirme yapıldığı belirlenmiştir. Liselerde diğer kademelerden farklı olarak yazma çalışmalarının en çok yapılan etkinlikler arasına girdiği görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Okullarda projelerin daha çok hangi kademede yürütüldüğü ve projelere öğrencilerin katılım durumları araştırılmıştır. Buna göre projelerin daha çok ortaokul öğrencilerine yönelik hazırlandığı belirlenmiştir. Yine bu projelere en çok katılımın ortaokullardan olduğu bulgulanmıştır. İlkokul düzeyinde öğrenciler daha çok okumayı öğrenme düzeyinde olduğundan proje çalışmalarının diğer öğretim kademelerine göre az olduğu söylenebilir. Lise düzeyinde proje sayısının göreceli olarak yeterli olduğu düşünülebilir. Lise okullarının proje katılımlarının daha fazla olmamasında üniversiteye geçiş sınavlarında okul ve öğrencilerin sınavları öncelemesi bir neden olarak gösterilebilir.

Araştırmada doğal olarak projelerin tamamına yakının öğrencilere yönelik hazırlandığı belirlenmiştir. Projeler öğretimin bir parçası olduğu düşünüldüğünde öğrencilere yönelik bu çalışmalar oldukça önemlidir. Kültür edindirme sürecinde tamamlayıcı ve destekleyici olarak okuma projelerinden yararlanılması gerekir. Okuma projelerine katılan öğrencilerin sayısına bakıldığında bunun yetersiz olduğu söylenebilir. Nitekim okuma projelerine katılan öğrencilerin oranı oldukça azdır. Dolayısıyla öğrencilerin bütününe yönelik bu projelerin olması gerektiği söylenebilir.

Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada en önemli örnek kişilerden birisi öğretmendir (Acıyan, 2008). Ancak bu araştırmada öğretmenlere yönelik hazırlanan kitap okuma projelerinin çok az olduğu belirlenmiştir. Oysa öğretmenlik entelektüel beceriler gerektiren bir meslektir. Onun için öğretmenlerin kitap okuma süreçlerine dâhil edilmesi gerekir. Okur bir öğretmenin öğrencilere doğru bir model olacağı söylenebilir.

Okuma alışkanlığını etkilen bir diğer etmen ailelerdir (Acıyan, 2008; Clark, 2010; Doiron ve Asselin 2011; Gaona ve González, 2011; Oriogu, 2015; Ivey ve Broaddus, 2001; Yılmaz, 2004;). Öğrenciler için en önemli ve etkili modeller arasında ebeveynler gösterilebilir. Okuma projeleriyle onlara sunulan desteğin yetersiz olduğu söylenebilir. Okuma projelerinin amacına ulaşmasını sağlamak için onların da okuma halkalarına eklenmesi gerekir. Böylece öğrencilerde okuma kültürünün inşasında aile destekleyici bir rol oynayacaktır. Çünkü okuma kültürü edindirmek için öğrencilerin yakın çevresi rol model olmalıdır. Bu da okuma süreçlerine onların dâhil edilmesiyle mümkün olabilir.

Projelerin çoğu sadece okulda yürütülmüştür. Bu durumun projelerin yapısı gereği olması gereken iş birliği ve yaygınlaştırma çalışmalarının yetersiz olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca okullar arası yapılacak proje çalışmalarının etki gücünün yüksek olabileceği düşünülebilir. İl düzeyinde ve ulusal düzeyde yapılan proje sayısı azdır. Bunların merkezi bir yapıdan koordine edilmesi projelerin amacına uygun gerçekleşmesini sağlayacaktır.

İlkokul, ortaokul ve lise projelerinde birbirinden farklı kitaplar okunmuştur. Bunun yanında 100 temel eser listesindeki kitaplar da okunmuştur. Belirli bir kitabın bütün katılımcılar tarafından okunması ortak etkinliklerin yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca kitap üzerine sohbet etmeye ve tartışmaya imkân vermektedir. Bu durumda seçilen kitapların katılımcıların bilişsel ve ilgi düzeylerine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca okunacak kitaplar öğrencilerin ve öğretmenlerin kişisel tercihine bırakılmıştır. Bu kitapların okul kütüphanelerindeki kitaplardan seçilebileceği belirtilmiştir. Okuma alışkanlığı ve kültürü kazandırmada kütüphaneler oldukça önemlidir (Clark, 2010; Gaona ve González, 2011; Oriogu, 2015; Taşkesenlioğlu, 2013; Yılmaz, 2004; Zickuhr vd., 2012). Projeler kapsamında kütüphanelerden yararlanması hem bu mekânların işlevsel kullanımını artıracak hem de okuma kültürünün inşasında destekleyici bir durum oluşturacaktır. Projelerde öğrencilerin kitap tercih etmesi için kütüphanelere yönlendirmesinin nedeni olarak proje bütçelerinin az olması gösterilebilir.

Alan yazında okuma alışkanlığını geliştirmek için; sınıf kitaplığı oluşturma, öğrencilere ilgi ve seviyesine uygun kitapların verilmesi, okunan kitap üzerine panel, münazara gibi değerlendirme programların düzenlenmesi, beğenilen ve ilgi çekici kitapların öğrencilere tavsiye edilmesi, okuma saati, kitabın canlandırılması, okuma çemberi, sözlük oluşturma gibi teknikler kullanılabileceği belirtilmiştir (Karatay ve Dilekçi, 2020a; Karatay ve Dilekçi, 2020b; Maden ve Maden, 2018). Projeler kapsamında yapılan etkinliklere bakıldığında okuma etkinliği, kitap sohbeti, resim yapma, kitap sınavı, drama, yazar ile söyleşi, kitabı anlatma, film izleme, soru-cevap yapma, yazı yazma, pano hazırlama, kitap yorumlama, kitap seslendirme ve kitap sunumu gibi çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Öğretim kademelerine göre projeler değerlendirildiğinde farklı olarak ilkokullarda kitapta işlenen olay ve durumlarla ilgili resimlerin yapıldığı belirlenmiştir. Ortaokullarda ve liselerdeki öğrencilerin bilişsel gelişimlerine uygun olarak daha çok kitap üzerine sohbet, tartışma ve söyleşiler yapıldığı anlaşılmaktadır. Okul dışı kitap etkinlikleri öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarında etkilidir (Acıyan, 2008; Karatay ve Dilekçi, 2020a; Karatay ve Dilekçi, 2020b; Maden ve Maden, 2018). Projeler kapsamında ders dışı kitap etkinlikleri yapılmasının olumlu etkileri olacağı şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca işitme engelliler için öğrencilerin bazı kitapları seslendirmeleri onların sosyal sorumluluk kazanmalarını sağlayacaktır.

Okullarda birçok kitap okuma yarışması yapıldığı bilinmektedir (Balyemez, 2013). Bu araştırmada da birçok projede kitap sınavları yapıldığı belirlenmiştir. Okumanın takibi, okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesi ve ödüllendirme yapılabilmesi için bu sınavların yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak Karatay ve Dilekçi (2020b) okunan kitapla ilgili sınavlar yapmanın başlangıçta öğrencileri kitap okumaya güdüleyebildiğini fakat zamanla bu sınavların okumayı bir ihtiyaç veya eğlence olmaktan çok zorunlu hale getirdiğini, bu durumun öğrencilerin okumaya karşı olumsuz bir tutum edinmesine neden olabileceğini belirtmişlerdir. Bu durumun yaşanmaması için kitap sınavları yerine kitabı okumayı sevdirmeye temelli etkinliklerin yapılmasının daha doğru olacağı söylenebilir.

Özellikle birçok projede sadece okuma etkinliği yapıldığı bunun da okuma saatleri şeklinde gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Kitap üzerine başka etkinlik ve çalışmaların yapılmaması eksiklik olarak değerlendirilebilir. Çünkü öğrenciler kitap üzerine çeşitli çalışmalar yaparsa okuma becerisi bütün yönüyle gelişecek ve diğer becerileri destekleyecektir. Çeşitli etkinlikler yapılması okuma saatlerinin etkisini artıracığı söylenebilir. Okunan kitaplardan hareketle tartışma, araştırma, yazma ve sunma etkinliklerinin yapılması öğrencilerin beceri gelişimini destekleyecektir.

Projeler daha derinli ve aşamalandırılmış çalışmalardır. Bunların yapısı gereği iş birlikli çalışma ortamında gerçekleşir. Ancak bütün öğretim kademelerindeki bazı projelerde kitaplarla ilgili yarışmalar yapıldığı görülmüştür. Yarışma ve proje kavramları konusunda kafa karışıklığının olduğu söylenebilir. Plan ve programı belirlenmiş, uygulama süreçleri detaylandırılmış ve sonuçlarının ölçüldüğü çalışmaların yapılması proje amaçlarının gerçekleşmesini sağlayacaktır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan hareketle aşağıda ifade edilen önerilerde bulunulmuştur:

- Okuma projelerine katılan öğrenci sayısı artırılabilir.
- Okuma projeleri tartışma, araştırma, yazma ve sunma gibi etkinliklerle çeşitlendirilebilir.
- Projelere öğretmenlerin ve ailelerin dâhil edilmesi öğrencilerde okuma kültürü oluşturulmasını destekleyebilir.

Kaynakça

- Acıyan, A. A. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Arıcı, A. F. (2021). Ailede okuma eğitimi. *Uluslararası Maarif Dergisi*, 2(3), 29-32.
- Balyemez, S. (2013). 100 temel eser okuma yarışmaları üzerine eleştirel bir inceleme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(1), 342 – 360.
- Clark, C., & Foster, A. (2005). *Children's and young people's reading habits and preferences: The who, what, why, where and when*. National Literacy Trust.
- Doiron, R., & Asselin, M. (2011) Promoting a culture for reading in a diverse world. *International Federation of Library Associations and Institutions*, 37(2), 109–117. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0340035211409847>
- Gallik, J. D. (1999). Do they read for pleasure? Recreational reading habits of college students. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42(6), 480-489.
- Gaona, J. C. G., & González, E. R. V. (2011). Relationship between reading habits, university library and academic performance in a sample of psychology students. *Revista De La Educación Superior*, 15(157), 55-73.
- Haris, V. J. (2008). Selecting books that children will want to read. *The Reading Teacher*, 61, 426-430.
- Ivey, G., & Broadus, K. (2001), Just plain reading: a survey of what makes students want to read in middle school classrooms. *Reading Research Quarterly*, 36(4), 350-377.
- Karatay, H. ve Dilekçi, A. (2020a). Türkçe öğretmenlerine göre öğrencilerin okuma alışkanlıkları. *International Journal of Languages' Education and Teaching* Volume 8(2), 1-24. <http://dx.doi.org/10.29228/ijlet.42865>
- Karatay, H. ve Dilekçi, A. (2020b). Okuma alışkanlığı hakkında Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1269-1290. <https://doi.org/10.16916/aded.782219>
- Kim, J. Y., & Anderson, T. (2011). Reading across the curriculum: A framework for improving the reading abilities and habits of college students. *Journal of College Literacy and Learning*, 37, 29-40.
- Maden, S., ve Maden, A. (2018). Türkçe öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik alternatif uygulamaları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 1-17.
- Miles, B. M., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). London: Sage Publisher.
- Oriogu, C. D. (2015). Catch them young: developing and improving of school libraries and reading habit of secondary school students in Nigeria. *Journal of Education and e-Learning Research*, 2(4), 60-63.

- Oyeronke, A. (2009). Reading habits of secondary school teachers: A study of selected secondary schools in Ado-Odo Ota Local Government Area. *Library Philosophy and Practice*, 290, 1-4.
- Padak, N., & Rasinski, T. (2007). Is being wild about Harry enough? Encouraging independent reading at home. *The Reading Teacher* 61, 350-353. <https://doi.org/10.1598/RT.61.4.9>
- Sallabaş, M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141- 155.
- Sarikaya, B. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi* 20, 278–289. <http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4030>
- Schirmer, B. R., & Lockman, A.S. (2001). How I do find a book to read? Middle and High School students use a rubric for self-selecting material for independent reading. *Teaching Exceptional Children*, 34, 36-42. <http://dx.doi.org/10.1177/004005990103400105>
- Taşkesenlioğlu, L. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9).
- TDK (2022). Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Wutz, J. A., & Wedwick, L. (2005). Bookmatch: Scaffolding book selection book for independent reading. *International Reading Association*, 59(1) 16-32. <http://dx.doi.org/10.1598/RT.59.1.3>
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136. <https://doi.org/10.15612/BD.2004.483>
- Yılmaz, O. (2014). 100 temel eser listesi ve bu listenin etkileri. *Türk Dili Dergisi - Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107, 725-735.
- Zickuhr, K., Rainie, L., Purcell, K., Madden, M., & Brenner, J. (2012). *Younger Americans' reading and library habits*. Pew Internet & American Life Project.

Etik Beyan

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulmuş, “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır.